

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter
(SKOLFS 2012:19) om kursplaner för kommunal
vuxenutbildning som anpassad utbildning på
grundläggande nivå;**

**SKOLFS
ÅÅÅÅ:NN**

Utkom från trycket
den

beslutade den dd mm åå.

Med stöd av 2 kap. 11 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning föreskriver Skolverket att bilagorna 1 och 2 till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:19) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå¹ ska ha följande lydelse.

-
1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 mars 2025.
 2. Föreskrifterna ska tillämpas på kurser och delkurser som påbörjas efter den 30 juni 2025.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för kurser och delkurser som har påbörjats före den 1 juli 2025.

På Skolverkets vägnar

GENERALDIREKTÖREN

Föredragande

¹ Senaste lydelse av föreskrifternas rubrik SKOLFS 2023:7.

Kurs: Biologi**Kurskod: VGRABIO1****Verksamhetspoäng: 150**

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i biologi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så olika områden som naturbruk, miljö och hälsa. Med kunskaper om naturen och människan får vi redskap för att påverka vårt välbefinnande, men också för att kunna främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen biologi ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om biologiska samband samt nyfikenhet på och intresse för att veta mer om sig själv och omvärlden. Eleven ska därför ges möjligheter att ställa frågor om naturen och människan utifrån egna erfarenheter och aktuella händelser. Dessutom ska eleven ges möjligheter att använda biologins ord, begrepp och andra uttrycksformer för att kommunicera om människan och omvärlden.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om naturen och människokroppen. Eleven ska ges möjligheter att använda biologins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara biologiska samband. Dessutom ska undervisningen ge eleven förutsättningar att se skillnader mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla sin förmåga att hantera praktiska och etiska valsituationer och kommunicera i frågor som rör miljö och hälsa. Eleven ska även ges förutsättningar att söka svar på ämnes-specifika frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt och tilltro till sin förmåga att hantera frågor som rör naturvetenskap och som har betydelse i vardagen, arbetslivet och samhället.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att söka svar på frågor om naturen och människan med hjälp av systematiska undersökningar. I det praktiska arbetet ska eleven även utveckla färdigheter i att hantera material, utrustning och digitala verktyg.

Undervisningen i kursen biologi ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om biologins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen och människokroppen,
- förmåga att använda kunskaper i biologi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör miljö och hälsa, och
- förmåga att genomföra systematiska undersökningar i biologi.

Natur och miljö

- Vad liv är och hur livets utveckling kan förklaras med evolutionsteorin. Biologisk mångfald.
- Hur djur, växter och svampar kan identifieras och grupperas på ett systematiskt sätt, samt namn på några vanligt förekommande arter.
- Näringskedjor och kretslopp i närmiljön. Djurs, växters och svampars samspel med varandra och hur några miljöfaktorer påverkar dem.
- Människans beroende av och påverkan på naturen. Vårt ansvar när vi nyttjar naturen i relation till hållbar utveckling.

Kropp och hälsa

- Några av människans organ och organsystem och deras utseende, placering och funktion.
- Några vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas.
- Hur den psykiska och fysiska hälsan påverkas av kost, sömn, hygien, motion, stress och beroendeframkallande medel samt hur hälsoproblem kan begränsas.
- Människans reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek, samtycke och ömsesidighet. Sexuellt överförbara sjukdomar och preventivmedel.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Fältstudier och experiment med både analoga och digitala verktyg. Planering och utförande av undersökningar samt värdering av resultat. Dokumentation av undersökningar med ord, bilder och andra uttrycksformer.
- Några upptäckter inom biologin och deras betydelse för människan.
- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör biologi.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven beskriver på ett mycket enkelt sätt samband i naturen och människokroppen med hjälp av biologins begrepp och förklaringsmodeller.

Eleven söker och använder information som rör biologi för att på ett mycket enkelt sätt kommunicera om frågor som rör miljö och hälsa. Eleven för mycket enkla resonemang om informationens trovärdighet och relevans.

Eleven söker svar på frågor om biologi genom att utföra systematiska undersökningar på ett säkert och i någon mån fungerande sätt. Eleven för mycket enkla resonemang om undersökningarna.

Kurs: Engelska**Kurskod: VGRAENG1****Verksamhetspoäng: 450**

Språket är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på

omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom områden som politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför våra möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i kursen engelska ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket samt om sammanhang och områden där engelska används. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sin flerspråkighet och en tilltro till sin förmåga att använda engelska i olika situationer och för skilda syften.

I undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska samt att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift. I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen.

Undervisningen ska även ge eleven möjlighet att utveckla förståelse av olika livsvillkor samt kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används. Eleven ska också ges förutsättningar att använda olika verktyg för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska dessutom stimulera elevens intresse för språk och kulturer samt förmedla nytta av språkkunskaper såväl i vardagen som i samhälls-, studie-, och arbetsliv.

Undervisningen i kursen engelska ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- förståelse av engelska i tal och skrift,
- förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift, och
- förståelse av kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är välbekanta för eleven.
- Vardagliga situationer samt intressen, personer och platser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där engelska används.

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska och enkla texter som är instruerande, informerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier, även i kombination med illustrationer.
- Ord i närmiljön, till exempel på skyltar och i reklam.
- Olika slags dialoger och samtal.
- Berättelser, även i talad och dramatiserad form samt sånger.

- Muntliga och skriftliga meddelanden.

Tala och samtala – muntlig produktion och interaktion

- Samtal för kontakt och kommunikation. Frågor och svar. Hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel gester och frågor.
- Framställningar som är berättande, beskrivande och informerande.
- Dramatiseringar och rollspel.
- Sånger och enkla dikter.

Skriva – skriftlig produktion och interaktion

- Ord och fraser.
- Meddelanden och beskrivningar.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven lyssnar, och visar förståelse av vanliga ord och mycket enkla fraser i tydligt talad, enkel engelska i långsamt tempo om välbekanta ämnen. Eleven läser, och visar förståelse av några vanliga ord och mycket enkla fraser i korta, enkla texter om välbekanta ämnen.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven mycket enkelt och på ett i någon mån fungerande sätt med ord och fraser. Dessutom skriver eleven enkla ord och fraser på ett i någon mån fungerande sätt. I interaktion uttrycker sig eleven mycket enkelt och på ett i någon mån fungerande sätt med ord och fraser.

Eleven kommenterar på ett mycket enkelt sätt, på engelska, kulturella och sociala förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används.

Kurs: Fysik

Kurskod: VGRAFYS1

Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i fysik har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så olika områden som energiförsörjning, medicinsk behandling och meteorologi. Med kunskaper om energi och materia får vi redskap för att kunna främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen fysik ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om fysikaliska fenomen samt nyfikenhet på och intresse för att veta mer om omvärlden. Eleven ska därför ges möjligheter att ställa frågor om fysikaliska företeelser utifrån egna erfarenheter och aktuella händelser. Dessutom ska eleven ges möjligheter att använda fysikens ord, begrepp och andra uttrycksformer för att kommunicera om människan och omvärlden.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om fysiken i naturen och samhället. Eleven ska ges möjligheter att använda fysikens

begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara fysikaliska fenomen. Dessutom ska undervisningen ge eleven förutsättningar att se skillnader mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla sin förmåga att hantera praktiska och etiska valsituationer och kommunicera i frågor som rör energi, teknik och miljö. Eleven ska även ges förutsättningar att söka svar på ämnesspecifika frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt och tilltro till sin förmåga att hantera frågor som rör naturvetenskap och som har betydelse i vardagen, arbetslivet och samhället.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att söka svar på frågor om fysikaliska fenomen med hjälp av systematiska undersökningar. I det praktiska arbetet ska eleven även utveckla färdigheter i att hantera material, utrustning och digitala verktyg.

Undervisningen i kursen fysik ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om fysikens begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen och samhället,
- förmåga att använda kunskaper i fysik för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, teknik och miljö, och
- förmåga att genomföra systematiska undersökningar i fysik.

Centralt innehåll

Fysiken i naturen och samhället

- Universums uppkomst och uppbyggnad. Hur dag, natt, årstider och år kan förklaras utifrån rörelser hos solsystemets himlakroppar.
- Väderfenomen och hur de kan observeras och mätas.
- Energiflöden mellan föremål som har olika temperatur. Hur man kan påverka energiflödena med hjälp av olika värmeledande och isolerande material.
- Några energikällor och deras påverkan på miljön.
- Hur ljus och ljud breder ut sig och kan reflekteras.
- Elektriska kretsar med batterier. Hur de kan kopplas och hur de kan användas i vardaglig elektrisk utrustning. Säkerhet vid användning av elektricitet.
- Krafter och rörelser som kan observeras och mätas i olika situationer.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Observationer och experiment med både analoga och digitala verktyg. Planering och utförande av undersökningar samt värdering av resultat. Dokumentation med ord, bilder och andra uttrycksformer.
- Några upptäckter inom fysiken och deras betydelse för människan.
- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör fysik.

Eleven beskriver på ett mycket enkelt sätt fysikaliska fenomen i naturen och samhället med hjälp av fysikens begrepp och förklaringsmodeller.

Eleven söker och använder information som rör fysik för att på ett mycket enkelt sätt kommunicera om frågor som rör energi, teknik och miljö. Eleven för mycket enkla resonemang om informationens trovärdighet och relevans.

Eleven söker svar på frågor om fysik genom att utföra systematiska undersökningar på ett säkert och i någon mån fungerande sätt. Eleven för mycket enkla resonemang om undersökningarna.

Kurs: Geografi

Kurskod: VGRAGEO1

Verksamhetspoäng: 150

Jordytan består av en mosaik av livsmiljöer som är unika, föränderliga och sårbara. Geografi ger oss kunskaper om dessa varierande miljöer och bidrar till vår förståelse av människors levnadsvillkor samt om samspelet mellan människa, samhälle och natur. Kunskaper i geografi ökar förståelsen av vår omvärld och ger oss beredskap att främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen geografi ska syfta till att eleven utvecklar nyfikenhet på, intresse för och kunskaper om geografiska förhållanden och mönster på olika platser och i olika regioner i Sverige och i andra delar av världen. Den ska ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om naturgivna processer och människans verksamheter i olika delar av världen, och hur dessa påverkar landskap och livsmiljöer. Undervisningen ska också ge eleven förutsättningar att växla mellan olika rumsliga perspektiv – lokala, regionala respektive globala – samt mellan olika tidsperspektiv. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla kännedom om namn och lägen på geografiska objekt. Därigenom ska eleven ges tilltro till sin förmåga att orientera sig i sin omvärld.

Undervisningen ska ge eleven kunskaper om klimatförändringar och andra miljö- och utvecklingsfrågor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att reflektera över olika lösningar på vår tids och framtidens utmaningar utifrån olika perspektiv på hållbar utveckling.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper i att ställa geografiska frågor och besvara dem med hjälp av kartor och andra geografiska källor, metoder, verktyg och begrepp.

Undervisningen i kursen geografi ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer i olika delar av världen,
- kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor utifrån olika perspektiv på hållbar utveckling,

- förmåga att utifrån geografiska frågor beskriva omvärlden med hjälp av geografins metoder och verktyg.

Centralt innehåll

Geografiska förhållanden, mönster och processer

- Några natur- och kulturlandskap och processer som har format dessa, till exempel endogena och exogena processer och befolkningsutveckling.
- Jordens klimat- och vegetationszoner. Hur klimatförhållanden påverkar människans levnadsvillkor.
- Namn och läge på geografiska objekt i Sverige, Europa och världen. Ett urval av hav, sjöar, floder, berg, öknar, regioner, länder och städer.

Hållbar utveckling

- Människans påverkan på klimatet och konsekvenser av klimatförändringar i olika delar av världen.
- Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka och främja hållbar utveckling.

Geografins metoder och verktyg

- Digitala och analoga kartor och deras uppbyggnad.
- Beskrivningar av platser och regioner med hjälp av kartor, fältstudier och andra geografiska källor, metoder, verktyg och begrepp.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven visar även mycket grundläggande kunskaper om namn och lägen på geografiska objekt i olika delar av världen.

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. I kommunikation om sådana frågor ger eleven mycket enkla exempel på olika val som kan främja hållbar utveckling.

Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett i någon mån fungerande sätt för att utifrån geografiska frågor beskriva förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Kurs: Hem- och konsumentkunskap

Kurskod: VGRAHEM1

Verksamhetspoäng: 350

Livet i hem och hushåll har en central betydelse för oss människor. Våra vanor i vardagen påverkar inte bara vårt eget välbefinnande utan även samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbetet i hushållet ger oss viktiga redskap för att skapa en fungerande vardag och bidra till olika aspekter av hållbarhet.

Undervisningen i kursen hem- och konsumentkunskap ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtionsval i hem och hushåll. Den ska ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper som rör mat, måltider och praktiskt arbete i hushållet. Undervisningen ska uppmuntra eleven att ta egna initiativ i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar sin kreativitet och tilltro till sin egen förmåga i samband med matlagning, skapande av måltider och andra uppgifter i hushållet.

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om konsumtionens villkor och om inkomster, utgifter, sparande, krediter och lån. Den ska också ge eleven möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt i olika situationer som en konsument kan ställas inför. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att utveckla tilltro till sin förmåga att göra genomtänkta val när det gäller privatekonomi.

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att utveckla medvetenhet om vilka konsekvenser som olika val i hushållet får för hälsa, välbefinnande och gemensamma resurser, samt ge eleven möjlighet att reflektera över normer, jämställdhet och arbetsfördelning i hemmet. Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om kulturella variationer och traditioner i olika hushåll. Den ska också ge eleven möjlighet att använda ord, begrepp och andra uttrycksformer för att kommunicera om levnadsvanor samt om arbete, ekonomi och konsumtion i hushållet.

Undervisningen i kursen hem- och konsumentkunskap ska ge förutsättningar att utveckla

- förmåga att planera och tillaga mat och måltider för olika behov och sammanhang samt utföra annat arbete som förekommer i ett hushåll,
- kunskaper om ekonomi och konsumtion i hushållet, och
- förmåga att reflektera över hur val och handlingar i hushållet påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Centralt innehåll

Mat och matlagning

- Matlagning för olika behov och sammanhang.
- Livsmedels egenskaper och användningsområden.
- Metoder för matlagning, däribland bakning. Planering, organisation och reflektion över arbetet.
- Recept och instruktioner. Hur de kan läsas och följas samt vanliga begrepp inom matlagning.
- Smak, doft, konsistens och textur i samband med matlagning.
- Skapande av måltider, till exempel utifrån säsong och rester.
- Redskap och teknisk utrustning. Hur dessa används på ett säkert och funktionellt sätt.
- Hygien och livsmedelssäkerhet i samband med hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.

Privatekonomi och konsumtion

- Relationen mellan inkomst, sparande och konsumtion.
- Olika sätt för att spara och låna pengar.
- Planering och genomförande av inköp.
- Olika betalningssätt, däribland kreditköp och abonnemang.
- Jämförelser av produkter utifrån pris och kvalitet. Rimlighetsbedömning av pris och mängd.
- Konsumentinformation och var man hittar den. Konsumenters rättigheter och skyldigheter. Garanti, reklamation, ångerrätt, öppet köp och köp från privatperson samt skillnaden mellan köp i butik och på internet.
- Olika faktorer som påverkar konsumtionsval. Skillnaden mellan konsumentinformation och reklam i olika former, även dolda reklam-budskap.

Levnadsvanor

- Sammansättning av varierade och balanserade måltider samt anpassning till individuella behov.
- Måltidens betydelse för gemenskap. Olika mattraditioner.
- Resurshushållning. Ställningstaganden vid val och användning av livs-medel och andra varor, till exempel hur produktion, transport och återvinning av livsmedel och andra varor påverkar hälsa, ekonomi och miljö.
- Metoder, redskap och teknisk utrustning som används för städning, tvätt och inredning. Hur dessa används på ett säkert och funktionellt sätt.
- Förebyggande av olycksrisker och rutiner vid olycksfall.
- Arbetsfördelning i hushållet ur ett jämställdhetsperspektiv.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven tillagar enkla måltider och utför andra praktiska uppgifter som före-kommer i ett hushåll på ett i någon mån fungerande sätt.

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om privatekonomi och kon-sumtion.

Eleven för mycket enkla resonemang om hur val och handlingar i hushållet påverkar hälsa, ekonomi och miljö.

Kurs: Historia

Kurskod: VGRAHIS1

Verksamhetspoäng: 150

Människans förståelse av det förflutna är inflätad i föreställningar om samti-den och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Vi människor har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka vår omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

Undervisningen i kursen historia ska syfta till att eleven utvecklar nyfikenhet på och intresse för det förflutna, och därmed sitt historiemedvetande och sin historiska bildning. Det blir möjligt genom att eleven i undervisningen får utveckla kunskaper om historiska förhållanden och historiska begrepp, insikter i hur historia skapas genom tolkningar av källor samt förståelse för hur historia kan brukas i olika sammanhang. På så sätt ska eleven få möjlighet att utveckla tilltro till sin förmåga att förstå hur det förflutna har format nutiden och därmed präglar våra förväntningar på framtiden.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla en historisk referensram och reflektera över den. Den ska också ge eleven en kronologisk överblick över hur samhällen och kulturer har växt fram. Därigenom ska eleven få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadsätt genom historien och för historiska skeenden som har påverkat nutiden. Undervisningen ska även bidra till elevens förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar.

Undervisningen ska ge eleven kunskaper om hur vi kan veta något om det förflutna genom historiskt källmaterial. Eleven ska också ges möjlighet att ställa frågor till och värdera källor. Arbetet med källor ska även ge eleven förutsättningar att leva sig in i det förflutna.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förståelse för hur historia används i samhället och i vardagslivet. Därigenom ska eleven få inblick i hur bruket av historiska berättelser och referenser kan påverka människors identiteter, värderingar och föreställningar.

Undervisningen i kursen historia ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp,
- förmåga att ställa frågor till historiska källor samt att tolka och värdera dessa, och
- förmåga att reflektera över hur historia kan brukas i olika sammanhang och för olika syften.

Centralt innehåll

Forna civilisationer samt historiska förhållanden i Norden

- Några högkulturer, till exempel under antiken.
- Statens utveckling i Sverige.
- Levnadsvillkor för olika grupper under olika tidsperioder.
- Skiftande maktförhållanden i Sverige och mellan länder i Norden under olika tidsperioder.

Kolonisation och industrialisering

- Europeisk kolonisation och slavhandel.
- Industrialiseringen i Europa och Sverige.

Demokrati och diktatur samt världskrig och ökad globalisering

- Europeisk nationalism, imperialism och framväxten av olika former av demokrati och diktatur.

- Demokratiseringen i Sverige och framväxten av välfärdssamhället. Bildandet av politiska partier och nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen. Kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män.
- De båda världskrigen. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord, däribland Förintelsen.
- Kalla krigets konflikter och nya utmaningar i världen efter det kalla krigets slut.

Källor och historiebruk

- Tolkning av historiska källor i samband med arbetet med några tidsperioder. Värdering av källorna utifrån historiska frågor och källkritiska kriterier.
- Historiebruk i samband med arbetet med några tidsperioder.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp. Eleven för mycket enkla resonemang om orsaker till och konsekvenser av några historiska händelser.

Eleven ställer frågor till historiska källor och ger mycket enkla exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna. Eleven värderar olika källor med mycket enkla källkritiska argument.

Eleven ger mycket enkla exempel på hur historia kan brukas i något sammanhang.

Kurs: Kemi

Kurskod: VGRAKEM1

Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i kemi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så olika områden som hälsa, materialutveckling, miljöteknik och resurshushållning. Med kunskaper om materiens uppbyggnad och oförstörbarhet får vi redskap för att kunna främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen kemi ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om kemiska samband samt nyfikenhet på och intresse för att veta mer om sig själv och omvärlden. Eleven ska därför ges möjligheter att ställa frågor om kemiska processer och materiens egenskaper och uppbyggnad utifrån egna erfarenheter och aktuella händelser. Dessutom ska eleven ges möjligheter att använda kemins ord, begrepp och andra uttrycksformer för att kommunicera om människan och omvärlden.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om kemins i naturen, samhället och människokroppen. Eleven ska ges möjligheter att använda kemins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara kemiska samband. Dessutom ska undervisningen ge eleven förutsättningar att se skillnader mellan naturvetenskapliga och andra sätt att beskriva och förklara omvärlden.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla sin förmåga att hantera praktiska och etiska valsituationer och kommunicera i frågor som rör miljö och hälsa. Eleven ska även ges förutsättningar att söka svar på ämnesspecifika frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt och tilltro till sin förmåga att hantera frågor som rör naturvetenskap och som har betydelse i vardagen, arbetslivet och samhället.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att söka svar på frågor om kemiska processer och materien med hjälp av systematiska undersökningar. I det praktiska arbetet ska eleven även utveckla färdigheter i att hantera material, utrustning och digitala verktyg.

Undervisningen i kursen kemi ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om kemins begrepp och förklaringsmodeller för att beskriva och förklara samband i naturen, samhället och människokroppen,
- förmåga att använda kunskaper i kemi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör miljö och hälsa, och
- förmåga att genomföra systematiska undersökningar i kemi.

Centralt innehåll

Kemin i naturen, samhället och människokroppen

- Vattnets egenskaper och kretslopp. Avdunstning, kokning, kondensering, smältning och stelning.
- Indelning av ämnen och material utifrån några egenskaper, till exempel löslighet, ledningsförmåga, surt eller basiskt.
- Luftens egenskaper och sammansättning.
- Fotosyntes och förbränning som exempel på kemiska reaktioner i naturen.
- Fossila och förnybara bränslen och deras påverkan på klimatet.
- Matens innehåll och näringsämnenas betydelse för hälsan.
- Råvarors förädling till produkter, till exempel metaller, papper och plast. Hur produkterna kan återanvändas eller återvinnas.
- Vanliga kemikalier i hemmet, samhället och arbetslivet. Deras användning, hur de är märkta och hur de bör hanteras.

Systematiska undersökningar och granskning av information

- Observationer och experiment med både analoga och digitala verktyg. Planering och utförande av undersökningar samt värdering av resultat. Dokumentation med ord, bilder och andra uttrycksformer.
- Några upptäckter inom kemiområdet och deras betydelse för människan.
- Informationssökning, kritisk granskning och användning av information som rör kemi.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven beskriver på ett mycket enkelt sätt samband i naturen, samhället och människokroppen med hjälp av kemins begrepp och förklaringsmodeller.

Eleven söker och använder information som rör kemi för att på ett mycket enkelt sätt kommunicera om frågor som miljö och hälsa. Eleven för mycket enkla resonemang om informationens trovärdighet och relevans.

Eleven söker svar på frågor om kemi genom att utföra systematiska undersökningar på ett säkert och i någon mån fungerande sätt. Eleven för mycket enkla resonemang om undersökningarna.

Kurs: Matematik

Kurskod: VGRAMAT1

Verksamhetspoäng: 600

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är till sin art en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhällseliga, sociala, naturvetenskapliga, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger oss förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar våra möjligheter att delta i arbetslivet och i samhällets beslutsprocesser.

Syfte

Undervisningen i kursen matematik ska syfta till att eleven utvecklar intresse för och kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls- och arbetslivet samt för fortsatta studier. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Eleven ska också ges möjligheter att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om grundläggande matematiska begrepp och metoder. Eleven ska utveckla förtrogenhet med hur dessa används för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter. Undervisningen ska även bidra till att eleven utvecklar kunskaper i att använda digitala verktyg för att göra beräkningar och för att presentera och tolka data. På så sätt får eleven förutsättningar för ökad självständighet i vardagen och arbetslivet.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förmåga att lösa problem och föra matematiska resonemang om lösningars rimlighet. Eleven ska även ges förutsättningar att formulera matematiska frågeställningar utifrån olika situationer. På så sätt får eleven förutsättningar att lösa problem med användning av matematik både i vardagen och arbetslivet.

Genom undervisningen ska eleven utveckla förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas i matematiska sammanhang samt för att kommunicera i vardagen och arbetslivet.

Undervisningen i kursen matematik ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- förmåga att använda och beskriva matematiska begrepp och samband mellan begrepp,
- förmåga att välja och använda matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- förmåga att lösa problem med hjälp av matematik och reflektera över lösningars rimlighet, och
- förmåga att använda matematiska uttrycksformer för att kommunicera och göra beräkningar.

Centralt innehåll

Taluppfattning och tals användning

- Naturliga tal. Hur de storleksordnas, jämförs och delas upp, samt hur de används för att ange antal och ordning.
- Tal i bråkform som del av helhet och del av antal.
- Hur naturliga tal, negativa tal och tal i bråk- och decimalform uttrycks med ord, konkret material, symboler och bilder samt hur de visas på tallinje.
- Positionssystemet och hur det används för att beskriva tal.
- Hur naturliga tal, negativa tal och tal i bråk- och decimalform används i olika situationer.
- De fyra räknesätten och hur de uttrycks med ord, konkret material, bilder och symboler.
- Metoder för beräkningar vid överslagsberäkning, huvudräkning och skriftlig beräkning. Användning av digitala verktyg vid beräkningar.
- Tal i procentform och hur de används i vardagen och arbetslivet.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar.

Algebra

- Matematiska likheter och likhetstecknets betydelse. Hur likhetstecknet används för att teckna enkla ekvationer.
- Obekanta tal och hur de kan betecknas med en symbol.
- Metoder för att lösa enkla ekvationer.
- Geometriska mönster och mönster i talföljder samt hur de konstrueras och beskrivs.
- Entydiga, stegvisa instruktioner och hur de uttrycks och följs. Hur symboler används vid stegvisa instruktioner.
- Programmering i visuella programmeringsmiljöer.

Geometri

- Geometriska två- och tredimensionella objekt, deras egenskaper och hur de benämns. Konstruktion av enkla geometriska objekt, både med och utan digitala verktyg.
- Jämförelser, uppskattning och mätning av längd, area, massa, volym och tid med vanliga måttenheter samt enhetsbyten i samband med detta.
- Planering av händelser i tidsföljd och uppskattning av tidsåtgång, både med och utan digitala verktyg.

- Skala vid enkel förstoring och förminskning.

Sannolikhet och statistik

- Slumpmässiga händelser, chans och risk i konkreta situationer, till exempel vid observationer och simuleringar.
- Tabeller, diagram och grafer samt hur de används för att sortera data och beskriva resultat från undersökningar, både med och utan digitala verktyg. Tolkning av data i tabeller och diagram.

Samband och förändring

- Proportionella samband, däribland begreppen dubbelt och hälften. Hur proportionella samband uttrycks i procentform och med enkla grafer.

Problemlösning

- Strategier för att lösa matematiska problem i olika situationer.
- Formulering av matematiska frågeställningar utifrån olika situationer.
- Pengars värde och överslagsräkning i samband med betalning.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven använder och beskriver matematiska begrepp och samband mellan begrepp på ett mycket enkelt sätt.

Eleven använder i någon mån fungerande matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter.

Eleven löser mycket enkla problem med hjälp av matematik. Dessutom kommunicerar eleven på ett mycket enkelt sätt om rimligheten i olika lösningar.

Eleven använder symboler och andra matematiska uttrycksformer på ett i någon mån fungerande sätt för att kommunicera och göra beräkningar.

Kurs: Religionskunskap

Kurskod: VGRAREL1

Verksamhetspoäng: 150

Människor har i alla tider och alla samhällen försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. Dagens samhälle är präglad av mångfald och därför är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.

Syfte

Undervisningen i kursen religionskunskap ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om samt nyfikenhet på och intresse för religioner och andra livsåskådningar i det svenska samhället och i olika delar av världen. Därigenom ska eleven få förståelse för hur människor inom olika religiösa traditioner lever med och uttrycker sin religion och tro på olika sätt. I kommunikation om

detta ska eleven också ges möjligheter att använda ord, begrepp och andra uttrycksformer inom området religionskunskap.

Undervisningen ska allsidigt belysa vilken roll religion kan spela i samhället och hur samhällsförhållanden påverkar utvecklingen av religioner och andra livsåskådningar. Den ska också ge eleven kunskaper om hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och hur kristendomens roll i samhället har förändrats över tid.

Undervisningen ska stimulera eleven att reflektera över moraliska frågor och livsfrågor. På så sätt ska eleven utveckla tilltro till sin förmåga att förstå sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Undervisningen i kursen religionskunskap ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om religioner och andra livsåskådningar samt om tolkningar och varierande praktiker inom dessa,
- kunskaper om religion i det svenska samhället förr och nu, och
- förmåga att reflektera över moraliska frågor och livsfrågor utifrån olika perspektiv.

Centralt innehåll

Religioner och andra livsåskådningar

- Vad religion och livsåskådning kan betyda för människor.
- Berättelser, till exempel ur Bibeln och andra religiösa urkunder, samt centrala tankegångar och religiösa praktiker inom kristendom, islam, judendom, hinduism och buddhism.
- Orientering om sekulära livsåskådningar och livshållningar.

Religion och samhälle

- Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu.
- Människors religiösa och livsåskådningsmässiga tillhörigheter i Sverige i dag samt hur detta har förändrats över tid.

Moraliska frågor och livsfrågor

- Moraliska frågor och livsfrågor utifrån egna tankar samt utifrån tolkningar inom religioner och andra livsåskådningar. Sådana frågor kan till exempel handla om rättvisa, jämlikhet, solidaritet, identitet, kärlek och sexualitet.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om religioner och andra livsåskådningar. Eleven för mycket enkla resonemang om vad religion och livsåskådning kan betyda för människor.

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om religion i det svenska samhället förr och nu.

Eleven kommunicerar på ett mycket enkelt sätt om moraliska frågor och livsfrågor.

Kurs: Samhällskunskap

Kurskod: VGRASAM1

Verksamhetspoäng: 150

Människor har alltid haft ett behov av att tillsammans skapa och utveckla samhällen. I dag står vi inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, interkulturella relationer och digitalisering. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss i en komplex värld, ta ansvar för vårt handlande och främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen samhällskunskap ska syfta till att eleven utvecklar förtrogenhet med demokrati och mänskliga rättigheter. Den ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om de värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle samt om demokratiska processer och arbetssätt. På så sätt ska undervisningen ge eleven verktyg för att aktivt kunna ta ansvar och delta i samhället.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar nyfikenhet på och intresse för hur individen och samhället påverkar varandra. Den ska därför utveckla elevens kunskaper om sociala, ekonomiska, politiska, rättsliga och mediala förhållanden och strukturer i samhället. Därmed ska eleven få en bredare samhällsförståelse samt utveckla tilltro till sin egen förmåga att aktivt delta i vardags-, samhälls- och arbetsliv samt i fortsatta studier. Undervisningen ska också ge eleven förståelse för sina egna och andras levnadsvillkor och hur de kan påverkas av faktorer som kön och socioekonomisk bakgrund. I kommunikation om samhället ska eleven ges möjligheter att använda samhällsvetenskapliga ord, begrepp och andra uttrycksformer.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att reflektera över samhällsfrågor ur olika perspektiv samt förståelse för hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck. Eleven ska också ges verktyg att granska hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen genom information, ståndpunkter och argument i olika sammanhang och källor. Eleven ska ges möjlighet att uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleven stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Undervisningen i kursen samhällskunskap ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter,
- kunskaper om sociala, ekonomiska, politiska, rättsliga och mediala förhållanden och strukturer i samhället, och
- förmåga att reflektera över samhällsfrågor ur olika perspektiv och granska hur de framställs i olika källor.

Individer och gemenskaper

- Svenska välfärdsstrukturer och hur de fungerar.
- Migration till, samt integration och segregation i, Sverige i dag.

Samhällsresurser och fördelning

- Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion.
- Hur hushållens, företagens och det offentliga ekonomien hänger samman.
- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel med avseende på arbetsmiljö och arbetsrätt.
- Utbildningsvägar samt arbetsuppgifter inom olika yrken och verksamheter.

Beslutsfattande och politiska idéer

- Sveriges politiska system med Europeiska unionen (EU), riksdag, regering, Sametinget, regioner och kommuner. Var olika beslut fattas samt individers och gruppers möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling.
- Politiska idéer och partier.

Rättigheter och rättsskipning

- Friheter, rättigheter och skyldigheter i demokratiska samhällen.
- De mänskliga rättigheterna och deras betydelse. Principen om likabehandling, inklusive skydd mot diskriminering. Jämlikhet och jämställdhet.
- De nationella minoriteterna judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar.
- Rättssystemet i Sverige. Möjliga orsaker till och konsekvenser av olika typer av lagöverträdelser.

Information och kommunikation

- Mediernas roll i samhället.
- Hur individer och grupper framställs i media, till exempel utifrån kön och etnicitet, och hur detta kan påverka normbildning och värderingar.

Granskning av samhällsfrågor

- Aktuella samhällsfrågor.
- Granskning av information, ståndpunkter och argument som rör samhällsfrågor i såväl digitala medier som i andra typer av källor.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter.

Eleven visar mycket grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven för mycket enkla resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av samhället.

Eleven för mycket enkla resonemang om samhällsfrågor. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med mycket enkla källkritiska argument.

Kurs: Teknik

Kurskod: VGRATEK1

Verksamhetspoäng: 150

Tekniska lösningar har i alla tider varit betydelsefulla för oss människor och för samhällets utveckling. Drivkrafterna bakom tekniska förändringar har ofta varit nyfikenhet och en strävan att uppfylla behov eller lösa problem som uppstått. Kunskaper om den teknik som omger oss och hur den formas och förändras kan bidra till utvecklingen av nya kreativa lösningar och ett ansvarsfullt sätt att förhålla sig till teknik. Sådana kunskaper är betydelsefulla i vår tid då det ställs höga krav på tekniskt kunnande i vardags- och arbetslivet, samtidigt som många av dagens samhällsfrågor och politiska beslut rymmer inslag av teknik.

Syfte

Undervisningen i kursen teknik ska syfta till att eleven utvecklar intresse för och kunskaper om den teknik som omger oss. Eleven ska ges möjligheter att utveckla förståelse för att teknik har betydelse för och påverkar människan, samhället och miljön. På så sätt kan eleven utveckla en teknisk medvetenhet och förmåga att relatera tekniska lösningar och den egna användningen av teknik till frågor som rör hållbar utveckling. Undervisningen ska även ge eleven möjligheter att reflektera över hur tekniken har förändrats över tid.

I undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om och undersöka hur tekniska lösningar används och fungerar. Genom att tekniska lösningar görs synliga och begripliga i undervisningen ges eleven förutsättningar att hantera teknisk utrustning. Därmed stärks också elevens tilltro till sin förmåga att använda teknik för att orientera sig och agera i en teknikintensiv värld. Eleven ska även ges möjligheter att använda teknikens ord och begrepp för att kommunicera om tekniska lösningar.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att genomföra teknikutvecklings- och konstruktionsarbeten. När eleven praktiskt får arbeta fram tekniska idéer och lösningar på problem bidrar det till att eleven utvecklar förmågan att ta sig an tekniska utmaningar och använda teknikens uttrycksformer.

Undervisningen i kursen teknik ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- förmåga att reflektera över olika val av tekniska lösningar och deras konsekvenser för individen, samhället och miljön,
- kunskaper om tekniska lösningar och hur de används och fungerar, och
- förmåga att genomföra teknikutvecklings- och konstruktionsarbeten.

Teknik, människa, samhälle och miljö

- Några tekniska system och hur de påverkar människa och miljö, till exempel internet, kollektivtrafik och system för återvinning. Hur de har förändrats över tid.
- Möjligheter, risker och säkerhet vid teknikanvändning, däribland vid användning av elektricitet och vid överföring av information i digitala miljöer.
- Konsekvenser av teknikval: olika tekniska lösningars för- och nackdelar för människa, samhälle och miljö.

Tekniska lösningar

- Hur komponenter och delsystem benämns och samverkar inom tekniska system, till exempel informationssystem och transportsystem.
- Digitala verktyg för kommunikation, informationssökning och samhällstjänster av olika slag samt hur de benämns och används.
- Föremål som består av rörliga delar och hur de rörliga delarna samverkar för att uppnå en viss funktion, till exempel husgeråd av olika slag eller delar på en cykel.
- Hur hållfasta och stabila konstruktioner är uppbyggda. Material som används i hållfasta och stabila konstruktioner.
- Tekniska lösningar som utnyttjar elkomponenter och enkel elektronik, till exempel för att åstadkomma ljud, ljus eller rörelse.

Arbetsmetoder för utveckling av tekniska lösningar

- Teknikutvecklingsarbetets olika faser: identifiering av behov, undersökning, förslag till lösningar, konstruktion och utprövning.
- Styrning av egna konstruktioner eller andra föremål med programmering.
- Egna konstruktioner, däribland konstruktioner där man använder elektriska kopplingar. Dokumentation med förklarande ord och begrepp, till exempel i form av enkla skisser, bilder och med fysiska och digitala modeller.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven ger exempel på tekniska lösningar och kommunicerar på ett mycket enkelt sätt om några av deras för- och nackdelar för individ, samhälle och miljö.

Eleven undersöker tekniska lösningar och beskriver på ett mycket enkelt sätt hur några ingående delar samverkar för att uppnå ändamålsenlighet och funktion.

Eleven genomför teknikutvecklings- och konstruktionsarbeten på ett i någon mån fungerande sätt. Eleven gör mycket enkla dokumentationer.

Kurs: Individ och samhälle**Kurskod: VGRAIND1****Verksamhetspoäng: 1200**

I kursen individ och samhälle ingår hem- och konsumentkunskap, samhällskunskap, historia, geografi och religionskunskap. Vardagen i hem och hushåll och livet tillsammans med andra i samhället har stor betydelse för oss människor. Med kunskaper om arbetet i hushållet, konsumentfrågor, samhällslivet och omvärlden får vi förutsättningar att handla ansvarsfullt i förhållande till oss själva och andra samt främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen individ och samhälle ska syfta till att eleven utvecklar nyfikenhet på och intresse för att veta mer om vardagen i hemmet och samhället. Kunskaper i hem- och konsumentkunskap och samhällsorienterande ämnen stärker elevens tilltro till sin förmåga att hantera frågor som har betydelse för delaktighet och självbestämmande. Undervisningen ska också ge eleven möjligheter att använda ämnesrådets ord, begrepp och uttrycksformer för att kommunicera om vardagsmiljön och omvärlden.

Genom en undervisning där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att ta initiativ till, planera och genomföra arbete som förekommer i hushållet och i vardagsmiljön. Eleven ska också få möjligheter att utveckla en medvetenhet om vilka konsekvenser som valen i hushållet får för hälsa, ekonomi och miljö.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om mänskliga rättigheter samt om demokratiska processer och värden. Den ska också ge eleven kunskaper i att söka och granska information som behövs i vardagen och för att delta i samhällslivet. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare.

Eleven ska ges möjligheter att reflektera över förhållanden i samhället samt över religion och livsfrågor. Eleven ska också få inblick i människors levnadsvillkor på olika platser och under skilda tider. Genom att undervisningen på så sätt bidrar till förståelse av omvärlden och dess mångfald kan eleven få perspektiv på sig själv i relation till sin omgivning.

Undervisningen i kursen individ och samhälle ska ge eleven förutsättningar att utveckla

- förmåga att utföra och reflektera över arbete som förekommer i hushållet och i vardagsmiljön,
- förmåga att delta i samhällslivet och i demokratiska processer, och
- förmåga att reflektera över samhällsförhållanden och livsfrågor samt människors levnadsvillkor under olika tider och på olika platser.

³ Senaste lydelse SKOLFS 2022:22.

Vardag i hushållet

- Metoder för matlagning och bakning. Recept och instruktioner. Vanliga begrepp inom matlagning.
- Sammansättning av varierade och balanserade måltider samt måltidens betydelse för gemenskap och välbefinnande.
- Hushållning med livsmedel och andra förbrukningsvaror samt återvinning.
- Säker och funktionell användning av redskap, teknisk utrustning och metoder för matlagning, rengöring och tvätt.
- Rutiner för måltider, hygien, rengöring och tvätt.
- Förebyggande av olycksrisker och rutiner vid olycksfall.
- Rättigheter och skyldigheter som konsument.
- Rutiner vid inköp och olika betalningsätt.
- Jämförelse av produkter utifrån pris och kvalitet. Rimlighetsbedömning av pris och mängd.

Leva tillsammans

- Vardagliga moraliska frågor och livsfrågor, till exempel gott och ont, normer, jämställdhet och relationer.
- Demokratiska värden och beslutsprocesser samt de mänskliga rättigheterna.
- Normer och regler i elevens livsmiljöer, däribland i trafiken och i digitala miljöer.
- Några lagar i Sverige samt konsekvenser av lagöverträdelser.

Omvärld

- Människors levnadsvillkor under olika tider och på olika platser.
- Platser i Sverige och världen.
- Högtider och traditioner i det svenska samhället.
- Berättelser och traditioner inom olika religioner.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice.
- Fritids- och kulturutbud i närsamhället. Fältstudier i samhället och naturen.
- Metoder för att söka information. Olika källors användbarhet och tillförlitlighet.
- Utbildningsvägar, yrken och verksamheter i samhället.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

Kriterier för bedömning av kunskaper

Grundläggande kunskaper (efter elevens förutsättningar)

Eleven **deltar i att utföra** arbete som förekommer i hushållet och i vardagsmiljön samt **deltar i kommunikation** om detta.

Eleven **deltar i kommunikation** om möjligheter, rättigheter och skyldigheter i det demokratiska samhället. Eleven **deltar i att söka och använda** information som rör vardagen och samhället.

Eleven **deltar i kommunikation** om samhällsförhållanden och livsfrågor samt om människors levnadsvillkor under olika tider och på olika platser.

Fördjupade kunskaper (efter elevens förutsättningar)

Eleven **utför** arbete som förekommer i hushållet och i vardagsmiljön samt **kommunicerar** om detta.

Eleven **kommunicerar** om möjligheter, rättigheter och skyldigheter i det demokratiska samhället. Eleven **söker och använder** information som rör vardagen och samhället.

Eleven **kommunicerar** om samhällsförhållanden och livsfrågor samt om människors levnadsvillkor under olika tider och på olika platser.

Kurs: Natur och miljö

Kurskod: VGRANAT1

Verksamhetspoäng: 1200

I kursen natur och miljö ingår biologi, fysik, kemi, matematik och teknik. Dessa områden har sitt ursprung i människans nyfikenhet på omvärlden och strävan att uppfylla behov eller lösa problem som uppstått. Kunskaper inom dessa områden ger oss redskap för att påverka vårt välbefinnande, lösa olika typer av praktiska uppgifter och fatta välgrundade beslut i vardagen. På så sätt får vi förutsättningar att delta i samhälls- och arbetslivet samt främja en hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen natur och miljö ska syfta till att eleven utvecklar nyfikenhet på och intresse för att veta mer om naturvetenskap, matematik och teknik. Genom att utveckla kunskaper inom dessa områden kan eleven stärka tilltron till sin förmåga att hantera praktiska uppgifter och frågor som har betydelse i vardagen och i samhället. Eleven ska också ges möjligheter att delta i kommunikation om sig själv och omvärlden samt att använda ämnesområdets ord, begrepp och uttrycksformer.

I undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om natur och människa och om sambanden mellan dem. Eleven ska också ges möjligheter att undersöka närmiljön, beskriva människokroppen och göra medvetna val i frågor som rör miljö och hälsa. På så sätt kan eleven utveckla sin självständighet i olika situationer.

Undervisningen ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och förståelse för hur matematiken kan användas i olika situationer. På så sätt får eleven redskap för att undersöka och lösa olika typer av praktiska uppgifter och kunna ordna sina erfarenheter i tid och rum. Därigenom får eleven förutsättningar att strukturera sin egen vardag och ökade möjligheter till självbestämmande.

Genom undervisningen ska eleven ges möjligheter att utveckla kunskaper om och undersöka hur tekniska lösningar används och fungerar. På så sätt får eleven förutsättningar att hantera teknisk utrustning, reflektera över tekniska lösningar och vara delaktig i en teknikintensiv värld.

- förmåga att använda kunskaper om natur och människa i frågor som rör miljö och hälsa,
- förmåga att använda matematik för att lösa praktiska uppgifter, och
- förmåga att använda och reflektera över tekniska lösningar i vardagen.

Centralt innehåll

Natur, miljö och samhälle

- Några växter och djur, hur de kan grupperas samt namn på några vanligt förekommande arter.
- Näringskedjor i närmiljön. Djurs och växters samspel med varandra och hur några miljöfaktorer påverkar dem.
- Människans beroende av och påverkan på naturen. Naturen som resurs samt vårt ansvar när vi nyttjar den.
- Några material och ämnen, deras egenskaper och påverkan på miljön. Hur olika val och handlingar kan påverka natur och miljö, till exempel källsortering och val av färdmedel.
- Vanliga kemikalier i hemmet, hur de är märkta och hur de bör hanteras.

Kropp och hälsa

- Något av människans organsystem. De ingående organens namn, placering och funktion.
- Hur den psykiska och fysiska hälsan påverkas av kost, sömn, hygien, motion och stress.
- Matens innehåll och näringsämnenas betydelse för hälsan.
- Människans reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek, ansvar, samtycke och ömsesidighet. Sexuellt överförbara sjukdomar och preventivmedel.

Matematik i vardagen

- Naturliga tal samt hur de kan uttryckas med ord, konkret material, symboler och bilder.
- Hur olika räknesätt kan användas för att lösa uppgifter i olika situationer. Användning av digitala verktyg vid beräkningar.
- Rum, läge, form och riktning. Hur detta kan undersökas och beskrivas med matematikens begrepp och uttrycksformer.
- Mätning av längd, volym, massa och tid samt vanliga måttenheter och hur de används.
- Planering av händelser och aktiviteter, både med och utan digitala verktyg.
- Pengars värde och användning av olika betalningssätt.

Tekniska lösningar

- Redskap, teknisk utrustning och digitala verktyg i elevens vardag. Hur de fungerar och används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.
- Möjligheter, risker och säkerhet vid överföring av information i digitala miljöer och vid annan användning av teknik.

- Undersökande av hur några tekniska system i elevens vardag är utformade och fungerar, till exempel kollektivtrafiken och avloppssystemet.
- Egna konstruktioner i olika material. Hur materialen benämns och kan sammanfogas. Dokumentation av konstruktionerna, till exempel med skisser, bilder och fysiska och digitala modeller.

Kriterier för bedömning av kunskaper

Grundläggande kunskaper (efter elevens förutsättningar)

Eleven **deltar i att undersöka** och **kommunicera om** material och ämnen samt om naturen och människokroppen. Eleven **deltar i att göra val** i frågor som rör miljö och hälsa.

Eleven **deltar i att lösa** praktiska uppgifter genom att använda matematik.

Eleven **deltar i att använda** tekniska lösningar på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Dessutom **deltar** eleven i **kommunikation** om hur några tekniska lösningar fungerar.

Fördjupade kunskaper (efter elevens förutsättningar)

Eleven **undersöker** och **kommunicerar om** material och ämnen samt om naturen och människokroppen. Eleven **visar hur man kan göra val** i frågor som rör miljö och hälsa.

Eleven **löser** praktiska uppgifter genom att använda matematik.

Eleven **visar hur man kan använda** tekniska lösningar på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Dessutom **kommunicerar** eleven om hur några tekniska lösningar fungerar.

Kurs: Språk och kommunikation

Kurskod: SGRSPR7

Verksamhetspoäng: 1200
